

СУТНІСТЬ ТА ВИЗНАЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО РІВНЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Таблиця 1

Аналіз характеристик стратегічного рівня управління підприємством

Характеристика	Сутність
Місія	Функціонування суб'єкта господарювання в довгостроковій перспективі через динамічний баланс з оточенням, що дозволяє вирішувати проблеми підприємства.
Об'єкт концентрації уваги менеджменту	Конкурентна перевага через пошук нових можливостей підприємства. Відстеження та адаптація підприємства до змін в оточенні.
Урахування фактору часу	Довгострокова перспектива
Основа системи управління	Система інформаційного забезпечення, людські ресурси, ринок
Управління персоналом	Персонал, як основна цінність на підприємстві
Ефективність підприємства	Свочасна і точна реакція підприємства на зміни, що відбуваються на ринку

У сьогоднішній, задля запобігання проникненню кризових явищ у функціонуванні й розвиток підприємства, необхідна цілісна та чітко структурована система управління суб'єктом господарювання. Ця система має об'єднувати всі господарські процеси в єдиний налагоджений керований механізм. Формування такої системи управління підприємством дозволяє вирішувати стратегічні завдання, що здійснюються за певними принципами та забезпечують певний рівень управлінського впливу на фінансові та господарські відносини і процеси, що в свою чергу дозволяють вчасно досягати поставлених цілей розвитку підприємства.

Стратегічне управління підприємством це динамічний процес, який потребує постійного пошуку шляхів покращення існуючої стратегії підприємства і контролю за її виконанням.

Вагомий внесок у дослідження розвитку стратегічного рівня управління підприємства зробили такі видатні науковці, як І. Ансофф, У. Кінг, А. Дж. Стрікланд, О. С. Віханський, М. І. Крутлов, А. П. Міщенко, В. С. Пономаренко, З. Є. Шершньова, О. М. Ястремська та інші.

У стратегічному менеджменті поняття стратегії підприємства вважають одним із основних. Аналізуючи визначення терміну “стратегія” різними вченими [1; 3; 4; 6] можна зробити висновки, що стратегія це якісно визначений довгостроковий напрям розвитку підприємства, який спрямований на закріплення його позицій на конкурентному ринку, задоволення споживачів та досягнення поставлених цілей.

Стратегічний рівень управління підприємства розглядається як система трьох елементів [5]:

стратегія, як сукупність управлінських рішень щодо перспективи її розвитку;

відповідна структура управління, яка орієнтована на розроблення і впровадження стратегій;

організаційна культура.

Для розуміння сутності стратегічного управління підприємством, доцільно розглянути її первинну концепцію, розробником якої є І. Ансофф. На думку науковця, стратегічне управління – це реалізація концепції, в якій поєднуються цільовий та інтегральний підходи до діяльності підприємства, що дає можливість встановлювати цілі розвитку, порівнювати їх з наявними можливостями (потенціалом) підприємства та приводити їх у відповідність шляхом розробки та реалізації системи стратегій [7].

Детальний аналіз характеристик стратегічного управління підприємством представлений у табл. 1 [7].

За результатами табл. 1 видно, що стратегічний рівень управління орієнтований на довгострокову перспективу розвитку та дозволяє швидко реагувати на зміни, що відбуваються на ринку та адаптуватися до них.

Стратегічний рівень управління підприємством забезпечує перш за все досягнення стратегічних цілей підприємства, гнучкість його управління, що зводить до мінімуму негативні наслідки швидких змін, зміцнює і розширює конкурентні переваги підприємства та забезпечує високу конкурентну стійкість, а також дозволяє суттєво знизити ймовірність банкрутства.

Стратегічний рівень управління підприємством має не тільки очевидні переваги, але й ряд застережень, оскільки для здійснення процесу стратегічного управління додатково потрібні значні зусилля, витрати часу і ресурсів, а також помилки в стратегічному управлінні більш масштабні та посилюють негативні наслідки.

Проте стратегічний рівень управління підприємством залишається найефективнішим способом управління суб'єктом господарювання в умовах нестабільної економіки.

Розглянемо п'ять основних функцій стратегічного рівня управління підприємством, а саме: планування стратегії, організація реалізації стратегії, координація реалізації стратегії, мотивація на досягнення запланованих стратегічних результатів та контроль за виконанням стратегії.

Зміст функцій стратегічного рівня підприємства представлений у табл. 2 [4; 6].

Таблиця 2

Зміст функцій стратегічного рівня управління підприємством

Функція	Сутність
Планування	Складання прогнозу, визначення стратегії та формування бюджету
Організація	Створення майбутнього потенціалу підприємства згідно системи управління та структури обраної стратегії, а також формування організаційної культури, котра буде підтримувати стратегію
Координація	Узгодження статечних рішень різного рівня та подальше об'єднання стратегій та цілей підрозділів підприємства на більш високих рівнях управління підприємства
Мотивація	Визначення системи стимулів, які б мотивували співробітників на досягнення поставлених цілей
Контроль	Безперервний нагляд за процесом реалізації стратегії. Передчасне виявлення загрози, відхилення від прийнятої стратегії та існуючих помилок.

Надана характеристика основним функціям стратегічного управління підприємством, дозволяє визначити п'ять основних принципів стратегічного рівня управління суб'єкта господарювання, таких як науковість, цілеспрямованість, гнучкість, єдність стратегічних програм і планів, а також принцип створення умов, що сприяють реалізації стратегії.

Перший принцип науковість. Топ-менеджер підприємства при виконанні своїх обов'язків зазвичай користується даними та висновками з різноманітних наукових областей, але окрім цього менеджер вищої ланки має знаходитися в постійному пошуку індивідуальних підходів до рішення поставлених перед ним задач.

Принцип цілеспрямованості має на увазі, що формування стратегії та стратегічний аналіз підприємства завжди має бути орієнтований на виконання глобальної цілі підприємства.

Гнучкість. Даний принцип передбачає можливість коригувати раніше прийняті рішення або їх перегляд в будь-який момент, відповідно до обставин, що змінюються.

Принцип єдності стратегічних програм і планів. Обов'язковою умовою досягнення успіху є узгодженість і взаємозв'язок рішень на різних рівнях. Єдність досягається шляхом консолідації стратегій кожного структурного підрозділу підприємства, узгодження планів всіх його функціональних відділів.

А також принцип створення умов, що сприяють реалізації стратегії. Наявність стратегічного плану не гарантує те, що він обов'язково буде успішно вико-

нано. У процесі стратегічного управління повинні створюватися умови для реалізації програм і планів, такі як: створення міцної організаційної структури, розробки системи мотивації та підвищення ефективності системи управління.

Результатом системи стратегічного управління підприємством є [6]:

По перше, стратегічне управління дозволить створити системний потенціал для досягнення цілей підприємства. Цей потенціал складається з фінансових, людських та сировинних ресурсів, що використовує підприємство, а також з продукції чи сировини виробленої підприємством.

По друге, дозволить сформувати структуру та провести зміни на підприємстві, які в свою чергу забезпечать відповідну адаптацію до змін зовнішнього середовища.

Отже, за результатами представленого дослідження було сформовано тлумачення поняття «стратегія», наведено систему основних елементів стратегічного рівня управління підприємством, розглянуто її первинну концепцію, яка розроблена І. Ансоффом, надано аналіз основних характеристик стратегічного рівня управління, визначено переваги та недоліки стратегічного управління підприємством, надана характеристика основним функціям стратегічного управління, таких як науковість, цілеспрямованість, гнучкість, єдність стратегічних програм і планів, а також принцип створення умов, що сприяють реалізації стратегії. У роботі були представлені результати системи стратегічного управління підприємством.

Список літератури

- [1] А. П. Міщенко, *Стратегічне управління*. Київ, Україна: Центр навчальної літератури, 2004.
- [2] Б. М. Мізюк, *Стратегічне управління*. Львів, Україна: Магнолія плюс, 2006.
- [3] В. М. Андрієнко, *Стратегічне управління підприємствами реального сектору економіки: механізми, методи, моделі: монографія*. Донецьк, Україна: ДонНУ, 2012.
- [4] В. М. Гриньова та М. М. Новікова, *Управління підприємством в умовах розвитку ринку: монографія*. Харків, Україна: Вид. ХДЕУ, 2010.
- [5] В. П. Мікловда, *Ефективність стратегічного управління підприємствами: сучасні проблеми та перспективи їх вирішення: монографія*. Полтава, Україна: ПУЕТ, 2013.
- [6] В. С. Пономаренко, *Стратегічне управління підприємством*. Київ, Україна: Основа, 1999.
- [7] І. Ансофф, *Стратегическое управление: науч. ред. и ав. предисл. Л. И. Евенко*. Москва, Россия: Экономика, 1989.